

NOTAT

Til: Stortingets Transport- og kommunikasjonskomité
Fra: Sjømat Norge
Dato: 22. oktober 2019.
Sak: Høring om forslaget til statsbudsjett 2020

Havet har gitt oss arbeid i generasjoner. Et blått taktskifte trygger velferden for framtida.

Innledning

Norges store utfordring de neste tiårene blir å skape nye arbeidsplasser og øke eksportinntektene. Dette er nødvendig for å opprettholde velferdstilbudet. Denne utfordringen vil kreve betydelige omstillinger, men Norge har også et hav av muligheter.

Allerede i dag er det 58 000 arbeidsplasser tilknyttet sjømatnæringen. Næringen er subsidiefri og bidro med over 20 milliarder i ordinære skatter- og avgifter i 2018. Vi mener at norsk sjømatnæring kan dobles fra dagens årlige verdiskaping på 100 milliarder innen 2030 og femdobles innen 2050. Denne økningen kan skje gjennom bærekraftig vekst i havbruksnæringen. Fisket må skje innenfor fastsatte kvoter, og gjøres tilgjengelig for norsk fiskeindustri. Vi kan og bør stå for mye mer av foredlingen av sjømaten selv og vi kan skape en industri av teknologi- og tjenesteselskaper med verden som marked. Vi kan også skape helt nye næringer innen fôr, helse og bioteknologi basert på økt bearbeiding, høsting av nye arter og dyrking av mikro- og makroalger. Det vil gi svært mange flere arbeidsplasser, økt matproduksjon og store skatteinntekter uten bruk av særskatter.

Sjømatnæringen er svært godt posisjonert til å kunne bidra til å løse Norges viktigste utfordringer. En raskt økende global befolkning har behov for sunn og trygg mat produsert på bærekraftig vis med lave CO₂-avtrykk. Å høste og dyrke mer fra havet samt dreie kostholdet mer mot mat fra havet blir fremsatt som et viktig bidrag til å løse klimautfordringene. I FN-rapporten *The Ocean as a Solution to Climate Change – Five Opportunities for Action*, som nylig ble lagt frem, konkluderer ekspertpanelet at hvis havet disponeres riktig kan en kutte opptil fire milliarder tonn CO₂-utslipp frem til 2030 og 11 milliarder tonn til 2050 sammenlignet med nå. FN-rapporten påpeker at endring av kostholdet fra landbasert til sjøbasert i seg selv kan kutte klimagassutslippene med 3% frem mot 2030.

Norsk sjømatproduksjon er globalt konkurranseutsatt, og stadig flere land satser på økt sjømatproduksjon. Skal vi lykkes med dette, må det til et blått taktskifte – både i næringen og hos myndighetene. Sjømat Norge er glade for at Regjeringen viderefører og vektlegger havstrategien i statsbudsjettet 2020. Riktig innretning på statsbudsjettet avgjørende og for statsbudsjettet 2020 ønsker Sjømat Norge å legge vekt på følgende.

Sjømatnæringens transportbehov

Sjømatnæringen er i dag en storforbruker av transporttjenester – både i forbindelse med innføring av innsatsfaktorer til produksjon (f.eks. fôrråvarer) og utføring av ferdige sjømatprodukter.

I valg av transportløsninger må en vurdere transportformer som er tids- og kostnadseffektive, pålitelige, som gir redusert risiko for ulykker og ikke minst gir så lite miljømessig fotavtrykk som mulig. Særlig klima- og miljøhensynet ser vi blir vektlagt sterkere, både hos sjømatprodusentene og sluttbrukerne.

Sjømat er klimavennlig. Miljøregnskap foretatt av Sintef viser at sjømatproduksjon fører til begrensede utslipp av klimagasser sett opp mot annen, sammenlignbar matvareproduksjon. Sild og makrell har lavest CO₂-utslipp per kilo produkt. Laks og torsk fisk kommer også svært gunstig ut sammenlignet med en lang rekke landbruksvarer.

For sjømatnæringen er det et sentralt mål i de kommende år å kunne beholde og styrke sin posisjon som en matvareprodusent med lave klimautslipp. Økt bruk av transportløsninger med lavt miljømessig fotavtrykk er ett av virkemidlene for å få til dette.

Sjømat Norge deler troen på at det vil bli en vesentlig vekst i sjømatproduksjonen i Norge, og at en stor del av veksten vil komme i nord. I dag er sjømatnæringen en storforbruker av gods fraktet på bane, og ønsker også å være det fremover.

Skjerpede krav til klima og trafikksikkerhet vil med stor sannsynlighet bidra til at en høyere andel av sjømaten blir transportert med båt og bane. Til fjerntliggende markeder vil man kunne se et skifte fra ferske til frosne produkter, som heller transporteres med båt og bane enn fly. Med dette som bakteppe er Sjømat Norge opptatt av at det gjennomføres betydelige investeringer på jernbanenettet, i havner og i utbedring av farleder.

Sjømat Norge er tilfreds med at regjeringen har satt av midler til en helhetlig konseptvalgutredning (KVU) for utvikling av transportløsninger i Nord-Norge, inkludert Nord-Norgebanen. Dette er bra. Vi etterlyser imidlertid fortgang i bygging av dobbeltspor på Ofotbanen, inklusive kryssingspor på Narvik stasjon. Omlag 200.000 tonn fraktes årlig på Ofotbanen, men økt kapasitet er ønskelig.

Vi er kjent med at regjeringen mener kapasitetsproblemene er størst på svensk side, og at disse må løses før det er aktuelt med tiltak på norsk side. Vi mener likevel det er grunn til at arbeidet på norsk side får den nødvendige prioritet etter at Jernbanedirektoratet er ferdig med sin konsekvensutredning.

Sjømat Norge er i likhet med øvrige deltakere i Godsalliansen svært fornøyd med at regjeringen foreslår å gjenopprette ordningen «Godsoverføring fra vei til sjø» med 50 millioner i statsbudsjettet for 2020. Det styrker muligheten for en ny sjørute mellom Bodø og Tromsø.

Støtteordningen åpner blant annet for å få startet opp en sjøgående godsrute mellom Bodø og Tromsø, som en fortsettelse av Nordlandsbanen. Dette er spesielt positivt siden CargoNet nylig meldte at de øker kapasiteten på Nordlandsbanen.

Et forbedret jernbanetilbud - både i nord og ellers i landet som f.eks. Meråkerbanen - vil være etterspurt som klimavennlig sjømattransport, men det vil fortsatt være behov for økte investeringer innen vei og havner for transport av sjømatprodukter. Ikke minst er det store utbedringsbehov på tilførselsveier fra produsentene og inn til knutepunkter.

For Sjømat Norge er det svært viktig at det også utføres nødvendig utbedring av veinettet på eksempelvis Senja eller i andre kystsamfunn med behov for transport av sjømat på vei.

Vi hadde forhåpninger til at det skulle komme konkrete tilskudd allerede i årets budsjettforslag til såkalte «eksportveier», men konstaterer at regjeringen ikke kommer med konkrete midler nå, og heller velger å la videre oppfølging bli en del av arbeidet med ny nasjonal transportplan. Det bør likevel vurderes om det allerede i budsjett for 2020 bør settes av mer midler til utbedring av fylkesveier enn de 50 mill som er foreslått. Særlig fylkesveinettet langs kysten er svært sentralt for sjømattransporten.

Sjømat Norge dekker hele verdikjeden, fra fjord til bord i norsk sjømatnæring. Medlemmene består av 650 bedrifter med over 14 000 ansatte innen fiskeindustri, havbruk, fôrproduksjon, biomarin industri, teknologi og service.

For mer informasjon kontakt

Trond Davidsen, viseadministrerende direktør, tlf. 90 18 07 02, trond.davidsen@sjomatnorge.no

Aina Valland, direktør samfunnskontakt, tlf. 97145777, aina.valland@sjomatnorge.no